

Foto: Anneli Ek

Närvaro Förkunnelse Omtanke

.....

Församlingsinstruktion 2020

Svenska kyrkan
ROSLAGENS ÖSTRA PASTORAT

INLEDNING

Svenska kyrkan i Roslagens östra pastorat, ska som en del av den världsvida kyrkan, i ord och handling göra Jesus Kristus känd så att människor kan komma till tro och växa som kristna. Kyrkans grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Pastoratet, som är beläget längs Roslagskusten bildades 1 januari 2018 av tio församlingar, som sinsemellan är vitt skilda till storlek och verksamhet. Pastoratet tillhör Uppsala stift.

För framtagandet av församlingsinstruktionen tillsattes våren 2019 en projektgrupp bestående av kyrkoherden, kyrkorådets ordförande, fyra anställda från olika personalkategorier samt två förtroendevalda. De tio församlingsråden har arbetat med att ta fram lokala omvärldsanalyser, svara på obligatoriska frågorna, samt tagit fram utmaningar inför framtiden och också försökt hitta lösningar till dessa.

Givande diskussioner kring gudstjänster och utmaningar har förts vid en gemensam träff med projektgrupp, församlingsrådets ordföranden och församlingsherdarna. En enkät har också gjorts såväl externt som internt.

Allt detta material har legat till grund för att utforma de pastorala programmen.

*Vår vision:
Närvaro – Förkunnelse – Omtanke*

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Inledning.....	2
Vision för pastoratet	2
Våra rum för evangelium.....	3-4
Samtidsanalys.....	5-6
Framtidsutmaningar och lösningar.....	8
Patoralt program	9-11
Övrigt och avslutning	11

Foto: Magnus Aronson/IKON

VÅRA FÖRSAMLINGAR OCH RUM FÖR EVANGELIUM

Pastoratet har 19 kyrkobyggnader och 13 fristående församlingshem. Samtliga är rum för evangelium. Nedan finns en sammanställning av församlingskyrkor och redogörelse för huvudgudstjänster, nattvard och ekumenik samt gudstjänst på annat språk. Många övriga gudstjänster firas i pastoratets kyrkor såsom; familjegudstjänst/mässa, mässa i Taizéanda, friluftsgudstjänst, dansmässa, veckomässa, temagudstjänst och lovsångsgudstjänst.

Gudstjänster firas också regelbundet på fängelset och på de olika äldreboendena.

I några av församlingarna kan man också delta i kristen djupmeditation och pilgrimsvandringar.

BLIDÖ FÖRSAMLING

Blidö församling består av ett stort antal öar av vilka Blidö och Yxlan är de största och som nås med vägfärja. Som tätort räknas området runt kyrkan och skolan. I Blidö kyrka, som är från 1800-talet, firas huvudgudstjänst varannan vecka. En gång i månaden firas nattvard i samband med huvudgudstjänst. På ön Söderöra finns ett bönhus och där firas friluftsgudstjänst någon gång per år.

LÄNNA FÖRSAMLING

Här finns både fastland och skärgård. Länna kyrka är från början av 1300-talet och Rosenlundskyrkan i Bergshamra, som är församlingens tätort, är byggd 1993. Huvudgudstjänst firas en gång per månad i Länna kyrka eller i Rosenlundskyrkan. I Rosenlundskyrkan hålls veckomässa varannan vecka samt lekmanaledd gudstjänst i Taizéanda tillsammans med EFS-föreningen och Equmeniakyrkan. Församlingen har även Högmarsö kapell, där gudstjänst firas några gånger per år och konserter hålls sommartid.

RIALA FÖRSAMLING

Någon tätort finns inte riktigt i församlingen, men området kring skolan och kyrkan kan betraktas som ett centrum. Riala kyrka är från slutet av 1200-talet. Här firas huvudgudstjänst varannan vecka och nattvard firas minst en gång per månad.

RÅDMANSÖ FÖRSAMLING

Församlingen, som är en halvö, har också en utanförliggande skärgård. Små centra inom församlingen är Södersvik och Gräddö. Rådmansö kyrka från början av 1800-talet har huvudgudstjänst med mässa varannan vecka.

FRÖTUNA FÖRSAMLING

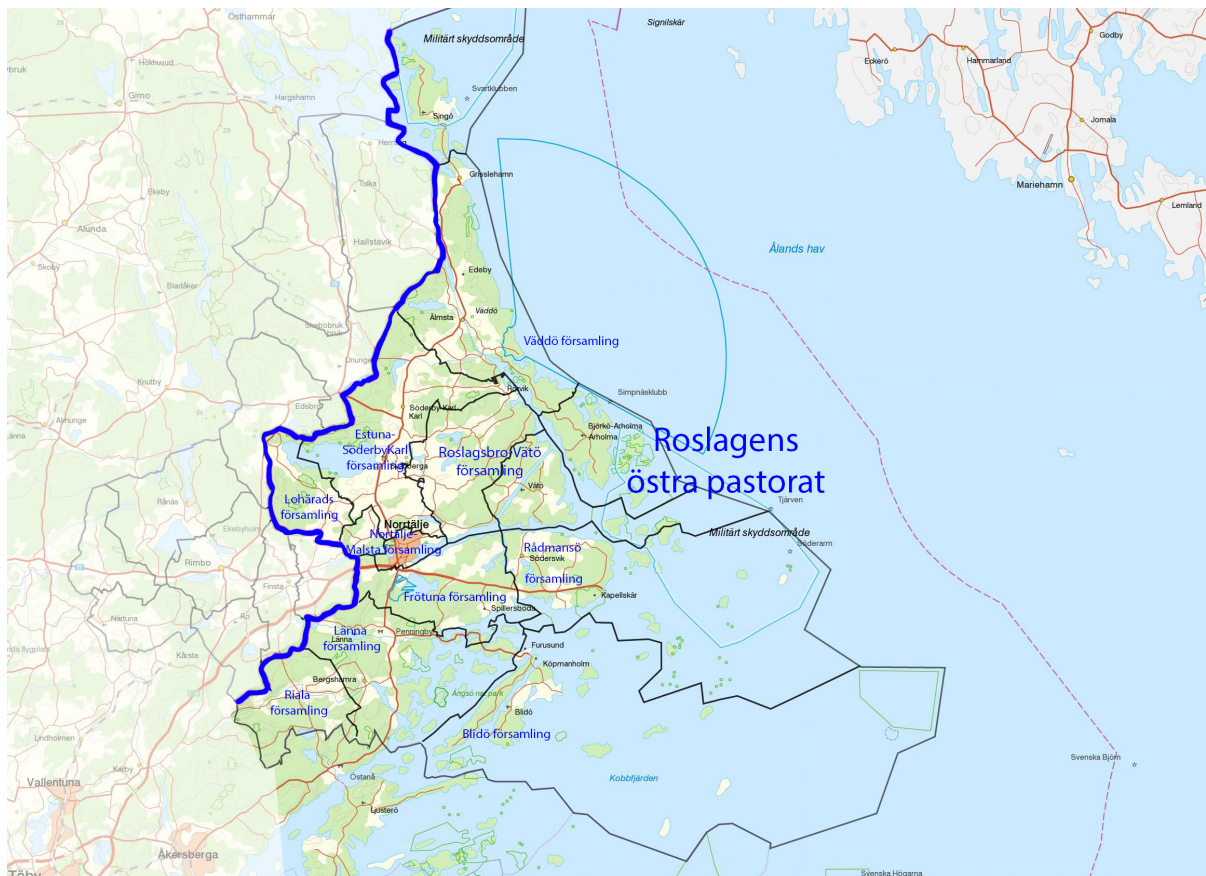
Frötuna församling växer med stor pågående nybyggnation, som sker i Björnö, vilket kan räknas som ett centrum inom församlingen. Frötuna kyrka vars äldsta del uppfördes redan på 1100-talet har huvudgudstjänst med nattvard varannan vecka.

NORRTÄLJE-MALSTA FÖRSAMLING

Norrtälje stad är huvudort i Norrtälje kommun. I staden sker en pågående nybyggnation som är planerad för flera år framåt. Norrtälje kyrka, som är från 1700-talet, har huvudgudstjänst med mässa varje söndag. I Markuskyrkan, som stod färdig 1985, firas olika typer av gudstjänster. Här firas också finskspråkig gudstjänst en gång per månad. Katolska kyrkan firar gudstjänster i en av församlingens lokaler.

Malsta kyrka uppfördes runt år 1300 och har gudstjänst i snitt en gång per månad.

Ekumeniska gudstjänster firas i församlingen med Equmeniakyrkan, Pingstkyrkan och Frälsningsarmén cirka två gånger per år.

ROSLAGSBRO-VÄTÖ FÖRSAMLING

Församlingen består av fastland samt ön Vätö, vilken har en fast broförbindelse. Som "tätorter" kan räknas Drottningdal i Roslagsbro och Nysättra och Harg på Vätö. Huvudgudstjänst firas inom församlingen varje söndag. Varannan söndag i Roslagsbro kyrka och varannan söndag i Vätö kyrka. Roslagsbro kyrka är från 1200-talet och Vätö kyrka är från 1300-talet. Nattvard i huvudgudstjänst firas ungefär 20 gånger per år. En ekumenisk gudstjänst firas varje midsommardag tillsammans med Ekumeniakyrkan.

ESTUNA-SÖDERBYKARL FÖRSAMLING

Svanberga och Söderbykarl är de större "tätorterna" inom församlingen. Estuna kyrka byggdes i början av 1200-talet. Söderbykarls kyrka är från 1300-talet. Inom församlingen finns också Karls kyrkoruin, som är från andra hälften av 1200-talet. Inom församlingen firas huvudgudstjänst i någon av kyrkorna varje söndag. Nattvard i gudstjänst firas ungefär 20 gånger per år. Karls kyrkoruin används ibland vid dop, vigsel och friluftsgudstjänst.

LOHÄRADS FÖRSAMLING

Huvudgudstjänst firas i församlingen varje vecka i Lohärads kyrka – som är från 1200-talet – eller i församlingsgården, Prästgården. För att kunna hålla huvudgudstjänst varje vecka har församlingen regelbundet lekmanaledda gudstjänster. Nattvard firas minst en gång per månad.

VÄDDÖ FÖRSAMLING

Väddö församling består av flera öar, varav den största är själva Väddö, samt en bit fastland. I tätorten Älmsta förbinds fastlandet med Väddö genom en öppningsbar bro. Ytterligare två broar passerar för att komma upp till Singö. I Grisslehamn, som också är en "tätort", finns ett kapell, som ägs av en stiftelse. Här hålls särskilt under sommaren ett flertal konserter. Inom församlingen firas huvudgudstjänst med nattvard varje vecka i någon av kyrkorna. Väddö kyrka är från mitten av 1800-talet. Arholma kyrka (kapell) byggdes 1928. Björkö-Arholma kyrka är från sekelskiftet 1900 och Singö kyrka är från 1750-talet.

SAMTIDSANALYS

Roslagens östra pastorat bildades 1 januari 2018 av församlingarna Vaddö, Roslagsbro-Vätö, Estuna-Söderbykarl, Lohärad, Norrtälje-Malsta, Frötuna, Rådmansö, Länna, Blidö och Riala. Pastoratet omfattar cirka två tredjedelar av Norrtälje kommun. Pastoratet är långsträckt, från Singö i norr till Blidö i söder. Pastoratet omfattar Norrtälje stad, mindre tätorter, landsbygd och ett stort antal öar. Flera av öarna har fastboende befolkning.

Den 31 december 2019 bodde det i pastoratet 42 404 personer. Av dessa var 66,8 % kyrko-tillhöriga (28 308 personer).

Norrtälje kommun har flest fritidshus i landet (cirka 25 500) och befolkningen tredubblas under sommartid. Detta gör att landsbygdsförsamlingarna under sommaren har stor efterfrågan på dop och vigslar.

Varje år blir allt fler sommarstugor permanenta bostäder, för närvarande cirka 100 stycken per år. Just nu sker det flest permanentningar i Rådmansö församling. Tidigare har detta skett mycket i Riala församling och Roslagsbro-Vätö församling. Fritidshusbefolkningen och deras gäster utgör även största delen av pastorats turister.

Flera sevärdheter finns inom pastoratet och många kända personer har bott och vistats här. Många turister passerar också pastoratet för att åka med färjorna till Åland, som avgår dagligen från hamnarna i Grisslehamn och Kapellskär.

Under sommaren 2019 ökade turismen under sommarmånaderna med 10 % jämfört med föregående år. De flesta besökare är i ådersgrupperna 45 år och äldre. Den största utländska turistgruppen kommer från Tyskland.

Största publikmagnet som evenemang är Custom Bike Show i Norrtälje i början av juni varje år.

De mest populära "muséerna" är Pythagoras i Norrtälje och Vikingabyen Storholmen i Svanberga. Mycket populär de senaste somrarna har varit den nya båtlinjen med sträckning från Norrtälje Hamn till Arholma. Från Rådmansö avgår turer med passbåtar ut till flera av öarna.

Till Yxlan och Blidö finns bilfärjor med regelbunden tidtabell. Här finns drygt 1 100 fastboende och under sommaren pendlar en hel del från sina fritidshus till arbeten i Stockholm.

I Norrtälje stad finns ett stort akutsjukhus och ett riksfängelse. Pastoratet får stiftsbidrag för att diakoner och präster har en del av sina tjänster förlagda dit.

BEFOLKNING

I kommunens beräkning av befolkning räknas med en ökning av 400 personer per år fram till 2030 för den del av kommunen som ligger i vårt pastorat.

Större nybyggnationer görs framförallt i Norrtälje-Malsta församling och på Björnöområdet i Frötuna församling. Frötuna församling är också den församling som procentuellt sett har ökat mest under de senaste åren. Älmsta har haft en god befolkningsutveckling, liksom Söderbykarl, Svanberga, Drottningdal och Bergshamra.

Nybyggnationen i Norrtälje kommun fortgår inte i den utsträckning som tidigare prognostiserats. Av pågående nybyggnation i Norrtälje Hamn kommer det under 2020 färdigställas 208 lägenheter och under 2021 119 lägenheter. Flera områden i staden är med i prognoserna för nybyggnation, men byggstartar har uppskjutits.

På Björnöområdet fortgår nybyggnation av villor och även en del flerfamiljshus ska uppföras.

I ett framtidsperspektiv kommer antalet pensionärer och äldre att öka, trots att åldersfördelningen på de nyinflyttade har tyngdpunkten i åldersgruppen 25-34 år.

En kvalitetsplan för äldreomsorgen i kommunen 2019-2034 har nyligen tagits fram. Fler äldreboenden kommer att byggas under denna period. Framförallt beräknas att åldersgruppen 80+ kommer att öka stort.

Norrtälje kommun har ett åtagande om flyktingmottagande för 80 personer per år, vilket har uppfyllts de senaste åren. 13% av de boende i kommunen är utrikesfödda, vilket är lägre än riket i genomsnitt. Norrtälje kommun är även ett finskt förvaltningsområde. Finskspråkig gudstjänst firas en gång per månad i Markuskyrkan i Norrtälje-Malsta församling.

ARBETE

Den största arbetsgivaren är Norrtälje kommun och Norrtälje sjukhus. Drygt 20 % av alla arbetstillfällen finns inom vård och omsorg. Övriga områden är byggverksamhet, handel och utbildning. I kommunen finns drygt 8 800 aktiva företag. Många egenföretag återfinns inom branschen snickare, murare och anläggningsarbetare.

God entreprenörsanda finns framförallt inom Vaddö församlings gränser.

På landsbygden har tidigare, jord- och skogsbruk varit dominerande, men i dag återstår inte många av dessa. Norrtälje kommun har tagit fram ett handlingsprogram för landsbygds- och skärgårdsutveckling fram till 2030.

I mars 2019 var det 1 269 personer (5%) som var arbetslösa i kommunen.

Medelinkomsten i kommunen är betydligt lägre än i övriga kommuner i Stockholms län och även jämfört med riket.

Enligt planeringskontoret räknar man med att flera tekniska industrier på sikt ska etableras i Rimbo, i västra pastoratet, vilket kan ge fler arbetstillfällen.

Idag arbetspendlar cirka 9 000 personer ut från kommunen och 2 500 pendlar in.

För att minska utpendling planeras för fler kontorshotell till exempel vid Campusområdet.

Inom utbildningen finns förskolor, grundskolor och gymnasieskolor i såväl kommunal som privat regi. Även vuxenutbildning, yrkesförberedande utbildningar och svenska för invandrare finns.

Debatt förs kring de små skolorna på landsbygden, vars elevunderlag inte är så stora.

Kommunen arbetar också med att öka utbildningsnivån, cirka 14% har endast grundskoleutbildning. Framförallt vill man att fler ska studera vid högskolorna.

KULTUR

Det kulturella utbudet inom kommunen är gott. Bibliotek finns i Norrtälje, Älmsta och Bergshamra. Dessutom finns en biblioteksbuss som besöker landsbygden. Under sommarhalvåret finns också en biblioteksbat.

Ett stort musikutbud finns inom kommunen och där står de olika församlingarna för en stor del av evenemangen.

Flera olika studieförbund finns, som ordnar kurser, föreläsningar och framträdanden.

Det finns föreningar för idrott, bygdegårdsverksamhet, hobbyverksamhet, intresseorganisationer och andra ideella föreningar. Pastoratets församlingar har gott samarbete med flera av föreningarna. Framförallt på landsbygden finns ett väl utvecklat samarbete med idrottsföreningarna, som till exempel i Lohärads församling.

Scouter på Vässarö. FOTO: KERSTIN ZETTERLUND

Foto: Johannes Frandsén/IKON

SAMMANSTÄLLNING AV FÖRSLAG TILL LÖSNINGAR PÅ UTMANINGAR INFÖR FRAMTIDEN

Det finns många utmaningar inför framtiden. Eftersom våra församlingar är så olika blir det naturligt att församlingsvis hitta lösningar. Församlingsrådets ordföranden och församlingsherdarna har valt att fokusera på tre utmaningar, som är betydelsefulla för alla församlingar;

1. **Att behålla och vårda medlemmar samt nå ut till nyinflyttade**

Gudstjänster och aktiviteter kan ske på olika tider som passar fler.

Välkomstbrev till nyinflyttade och eventuellt välkomstfest.

Samarbete mellan kyrkorna kring "öppen kyrka"-veckor.

Värna om förrättningarna.

Bjuda in och samarrangera gudstjänster och aktiviteter med föreningar, företag, intressegrupper med mera.

Allas ansvar att sprida information om våra verksamheter, "mun till mun-metoden".

Lokala foldrar med information om gudstjänster och aktiviteter.

2. **Engagera unga (barn, ungdomar och familjer)**

Det ska vara lätt att döpa – Dopfest halvårsvis.

Uppmärksamma årsdagen av dopet.

Attrahera ungdomar till konfirmation – ordna med läger och resor, erbjuda sommarjobb i kyrkan.

Samordna konfirmandundervisningen på pastoratsnivå för att öka utbudet av inriktningar och tider.

Vidareutbildning för unga ledare.

Barn och ungdomar medverkar i gudstjänsten.

Kyrkan finns med vid olika lokala evenemang.

3. **Engagera fler volontärer**

Engagera och fråga i flera olika målgrupper, inte bara de som redan är med.

Våga fråga och presentera konkreta uppgifter.

Viktigt med volontärsamordnare som håller i utbildning, uppmuntran och uppskattning.

God planering av uppgifterna.

PASTORALT PROGRAM

Den teologiska reflektionen över den grundläggande uppgiften arbetades fram av kyrkoherden, församlingsherdar och olika medarbetargrupper. Tanken är att varje församlingsråd sedan ska utgå från församlingsinstruktionen och tillsammans med församlingsherde och arbetslag skriva ett pastoralt program per församling som fastställs av kyrkorådet. Vid sidan av detta ska olika pastoratsövergripande pastoraler också finnas. Utifrån samtidsanalysen och de identifierade utmaningarna och lösningarna som anges i församlingsinstruktionen, har nedanstående pastorala program utformats. Församlingarna ska utveckla det pastorala programmet utifrån en given mall.

GUDSTJÄNST

I gudstjänsten får vi tillsammans möta Gud och fira den uppståndne Kristus. Mötet sker genom bön och lovsång, Ordet och sakramenten. Våra gudstjänster får vara en källa till upprättelse och fördjupning genom traditionens mystik och delaktighetens glädje. I Bibeln kan vi läsa att Jesus säger *"där två eller tre är samlade i mitt namn är jag mitt ibland dem"* (Matt 18:20).

I samband med en stor medarbetarträff i september 2019 vaskade medarbetarna fram gemensamma värdeord för hur de vill att de gudstjänster som firas i RÖST, Roslagens östra pastorat, ska vara. Gudstjänstens värdeord är; välkomnande, gemenskap, värme, glädje, sinnesfrid, ro samt lekfullhet. Mot dessa värdeord kan varje gudstjänst som firas utvärderas.

I nuläget väljer RÖST att inte varje vecka fira huvudgudstjänst i samtliga församlingar men församlingsråden, församlingsherdarna och kyrkoherden har som vision att göra så i framtiden. Vi vill också inbjuda till gudstjänstgrupper och möjliggöra för fler lekmanaledda gudstjänster. RÖST vill aktivt tillfråga människor som kommer till gudstjänsterna om de själva vill göra något, som till exempel tända ljus eller bära processionskorset. Erfarenhet visar att handling behöver komplettera både ord och musik för att *"ordet ska bli kött"*.

Inom pastoratet finns två organister och åtta kantorer. Den obligatoriska musikertjänsten är organist. Musiken, psalmsången och körsången tillhör gudstjänstlivet likaså konserterna där vi strävar efter prästnärvaro och andakt.

UNDERVISNING

Undervisningen har sin utgångspunkt och grund i Jesus ord till lärjungarna. I Matteus evangelium står det: *"Åt mig har getts all makt i himlen och på jorden. Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döpa dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla de bud jag har gett er. Och jag är med er alla dagar till tidens slut"*. (Matteusevangeliet 28:18-20)

Fokus är att tillhandahålla språk för människors existentiella frågor inom ramen för de stora livstolkande bibelberättelserna samt att främja skola-kyrka relationer. RÖST vill vara en röst för hopp och kristen tro. Alla åldrar berörs av undervisningen och det sker på en mängd olika sätt i församlingarna. Undervisningen i RÖST vill vara relevant för alla, i synnerhet unga vuxna och barn, på ett kreativt sätt anpassat till både grupp och individ. Målet är att skapa varma och trygga växtplatser i och genom våra verksamheter.

Här görs församlingarnas uppdrag tydligt vad gäller undervisning om den tro som hör samman med dopet. Genom att skapa varma och trygga växtplatser, i och genom våra verksamheter, ger vi tron på Jesus Kristus en möjlighet att bli allt tydligare och djupare förankrad i våra liv.

En handlingsplan för konfirmandarbetet finns. Denna går igenom och uppdateras kontinuerligt.

Foto: Magnus Aronson/IKON

DIAKONI

Diakoni är kristen tro i handling. I Efesierbrevet står det *"genom att alla lederna hjälper och stöder, växer hela kroppen till och byggs upp i kärlek"*. (Efesierbrevet 4:15-16)

Kristen tro i handling handlar om att se varje människas möjlighet att bidra till helheten.

När Jesus mötte en man utanför Jeriko frågade han: *"Vad vill du att jag skall göra för dig?"*.

Kristen tro i handling måste alltid föregås av den frågan, det blir till diakoni som ger varje människa möjlighet att bli sedd, respekterad och upprättad.

Allt arbete i RÖST ska ha sin utgångspunkt i detta, men diakoniarbetslagets medarbetare har ansvar för särskilda insatser som med hjälp av samtidsanalysen anpassas så att det blir kraftfullt diakonalt arbete. Målsättningen är att möta de människor som söker oss, oavsett vilka de är, hur utsattheten än ser ut och vart än de befinner sig i livet. Församlingarna vill bedriva ett diakonalt arbete som är behovsprövat, som möter alla människor med samma värdighet och som verkar för självhjälp. Ytterligare en målsättning är ett diakonalt arbete som är konkret i praktiska handlingar och som hela tiden står i tydlig relation till vårt centrum: gudstjänstlivet. Vi försöker i våra olika tjänster nå människor i alla skeden av livet: barn och familjer, ungdomar, vuxna i yrkesverksam ålder samt äldre.

RÖST vill se varje människas möjlighet att bidra till helheten och runt diakonin i församlingarna bygga ett volontärskap. Diakonin i församlingarna ser ut på olika sätt. Det kan vara öppen verksamhet med café, språkcafé, sopplunch, samtalsgrupper och uppsökande verksamhet med hembesök och andakter på boenden, men också i form av ett aktivt samarbete med andra aktörer i samhället som arbetar för utsatta grupper och individer. En viktig del är också de stödsamtal och självvårdssamtal som både diakoner och präster aktivt erbjuder. Diakoner finns endast i Norrtälje-Malsta församling.

MISSION

Men Jesus sade till dem: *"Jag måste förkunna evangeliet om Guds rike för de andra städerna också. Det är därför jag är utsänd"*. (Lukasevangeliet 4:43)

- Närvaro – RÖST vill vara en naturlig del av samhället och ska vara synlig och begriplig i samhället
- Målgrupp – RÖST vill välkomna och inkludera alla, i synnerhet i åldern yngre vuxna och barn.
- Guds uppdrag – Mission är Guds uppdrag. RÖST vill vara en generös och inkluderande gemenskap där tro och tillit kan få växa. Då kan Guds rike, som finns överallt bli synligt. Församlingarna erbjuder människor att i sin egen takt växa i tillit till Gud. Därför utövar församlingarna mission på många olika sätt.
- Act Svenska kyrkan – Under julkampanjen och fasteaktionen är vi aktiva i insamlingarna genom olika lokala grupper.

TELEFONSJÄLAVÅRDEN

Pastoratet deltar i Uppsala stifts gemensamma telefonsjälavård samt i Norrtälje kommuns POSOM (Psykiskt och socialt omhändertagande)-grupp.

AVSLUTNING

En barnkonsekvensanalys av församlingsinstruktionen gjordes den 1 april 2020 av ungdomar i Scoutverksamheten.

Församlingsinstruktionen ska revideras vart fjärde år.

Roslagens östra pastorat
2020-05-18

Mika Wallander
Kyrkoherde

Agneta Hedlundh
Kyrkofullmäktiges ordförande

